

Bestuurlijk overleg ZonMw en RIVM

17 maart 2021 14:00-15:30 via webex

Aanwezig namens ZonMw: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e

Aanwezig namens RIVM: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e

1. Kennismaking

- 5.1.2e, 5.1.2e - 5.1.2e sinds 1 januari 2020.
- 5.1.2e, 5.1.2e - nieuw aangetreden sinds sept 20 directeur programma's (hiervoor 5.1.2e)
- 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e - zij is al langere tijd 5.1.2e heeft in 2019 met 5.1.2e gesproken over het concept ZonMw bereidsplan 2020-2024. Hooflijnen van de strategie: Wetenschappelijke vernieuwing, Impact maatschappelijk relevante issues en Welke rol moet ZONMW oppakken om hun strategie te concretisering
- 5.1.2e, 5.1.2e - sinds 2017 directeur programma's (over de gehele onderzoeksprogrammering).
- 5.1.2e beleidsadviseur

Nog niet aanwezig: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e van de Hersenstichting, zij wordt per 1 april de nieuwe 5.1.2e. Zij volgt 5.1.2e op.

2. COVID-19 Onderzoeksprogramma's, projecten en publicaties (incl. Kennisplatform Open Samenleving)➤ ZonMw COVID-19 programma 2020

Betreft gehonoreerde 235 projecten met de aandachtsgebieden:

- Voorspellende diagnostiek en behandeling
- Preventie en zorg (inclusief epidemiologie en transmissie)
- Maatschappelijke dynamiek

Op verzoek van VWS pleegt ZonMw extra inzet op deelprogramma's behandelingen en een programma parallel aan Corona vaccinatie worden gevolgd.

Een aantal ZonMw onderzoeken zijn uitgebreid met financiering vanuit het Calamiteitenbudget.

Aandachtspunt van RIVM aan ZonMw: Van belang dat hier ook de labs en diagnostiek wordt meegenomen.

T.a.v. FAIR data ligt er een verzoek in hoeverre het RIVM coördinatie op datamanagement/datasharing voor deze studies op zich kan nemen. Logische rol, maar het vergt wel (extra) RIVM capaciteit.

T.a.v. vaccin effectiviteitsstudies. RIVM start een grote studie bij de algemene bevolking en ZonMw financiert 6 studies bij risicogroepen. Conclusie van Cib, V&Z en ZonMw dat de verschillende studies elkaar niet bijten. RIVM zal een uitgebreider overzicht opstellen van de verschillende cohortstudies die er lopen om zo makkelijker tot aansluiting te komen tussen 'onze' cohortstudies en die vanuit ZonMw lopen.

Bespreken met ZonMw:

- Samenwerking verloopt heel goed, **maar gezamenlijk optrekken richting VWS** is van belang (wie doet wat, waar zijn de lacunes qua onderzoek/programmering die onder de aandacht gebracht moeten worden bij VWS). Dit geldt voor alle deelprogramma's m.b.t. Corona waarbij samen optrekken als voordeel heeft om het overzicht te behouden en af te stemmen m.b.t. initiatieven van derden (bijv. Deltaplan Pandemic preparedness van Health Holland, Pandemic and Disaster Preparedness Center' (PDPC) e.a.).

- Verder punt van aandacht voor toekomst; ten tijden van de crisis werden door ZonMw calls opengesteld. Echter in deze periode werden alle deskundigen op het vlak van Covid ingezet voor de bestrijding (mei). Vanuit zowel de onderzoekers/specialisten in het land als het RIVM kwam het signaal dat iedereen te druk was met de bestrijding en geen tijd had om voorstellen te schrijven. Mensen die wel tijd hadden om voorstellen te schrijven waren vooral aan de rand van de betrokken vakgebieden betrokken (opm BvE; dit op basis van reflectie en input CSO en Cib). Het is wat het RIVM betreft goed gekomen en inmiddels is het RIVM betrokken waar nodig, maar dit kostte veel tijd en capaciteit vanuit het RIVM. Voor in de toekomst iets om rekening mee te houden.

➤ Inventarisatie Nederlandse COVID-19 onderzoeken

ZonMw levert het RIVM elke twee weken een update aan van het onderzoek dat plaatsvindt binnen het programma COVID-19.

Op verzoek van VWS bundelt het RIVM de resultaten van onderzoek dat plaatsvindt binnen het ZonMw programma COVID-19 in periodieke rapportages. Het gaat om onderzoek op het terrein van preventie, zorg en brede maatschappelijke vraagstukken.

Achtergrond

RIVM analyseert de resultaten en voorziet deze van duiding en aandachtspunten die bruikbaar zijn bij beleidsvorming en -evaluatie. Uiteindelijk ontstaat er een systematisch overzicht van de effecten en de impact van de coronacrisis en van de corona-maatregelen op het dagelijks leven van Nederlanders, met bijzondere aandacht voor specifieke doelgroepen.

Regelmatig publiceert het RIVM rapportages¹, de laatste 9^e rapportage betrof het project kennisintegratie COVID-19 gerelateerd onderzoek. De inhoud gaat over het psychisch welbevinden.

Bespreken met ZonMw:

Samenwerking verloopt heel goed.

➤ Kennisplatform Open Samenleving

Doel van het programma is de ontwikkeling van een *Kennisdossier Online Samenleving*, dat de uitdagingen duidt die verband houden met pandemieën als covid-19, de interdepartementale verwevenheid daarvan belicht en handelingsperspectieven biedt voor beleidsmakers.

Achtergrond

Tot nu toe ligt de focus op het voor de korte termijn tegengaan van negatieve effecten op het punt van gezondheid en economie. De aanpak is gefragmenteerd en een integrale, kennisgedreven aanpak over de verschillende departementen heen ontbreekt.

Op 13 oktober ontving ZonMw het verzoek van de CSOs van SZW, VWS, JenV, OCW, BZK, I&W en BZ voor het oprichten van een kennisplatform. Het bureau ZonMw/NWO is ingeschakeld om te ondersteunen bij het kennisplatform en het vormgeven van de kennisagenda.

Rol RIVM

De ministeries willen tot een beter onderbouwd beleid komen door op de 4 beleidsdomeinen Leefomgeving, Werken, Leren en Samenleven voor de lange termijn in beeld te brengen welke interdepartementale opgaven er liggen als gevolg van de pandemie. Op deze 4 thema's zijn kennisateliers gestart waaraan RIVMers deel (en is gezorgd dat de Gedragsunit en Marith blijven aangehaakt).

3. Samenwerking Gezonde Leefomgeving

(vanuit ZonMw zijn 5.1.2a 5.1.2b 5.1.2c 5.1.2d betrokken).

¹ Het RIVM werkt met thema's in de rapportages en beschrijven we de ontwikkeling daarvan over de tijd. Naast mentaal welbevinden komen o.a. thema's aan bod in de studies die RIVM tot nu toe hebben bekeken (Economische gevolgen, Leefstijl, Lichamelijke gezondheid, Maatschappelijke factoren, Onderwijs etc).

VWS (directie PG) wil in afstemming met LNV RIVM de opdracht te geven om samen met ZonMw een breed meerjarenprogramma Gezonde en groene Leefomgeving² te ontwikkelen. VWS wil twee separate opdrachten verstrekken aan RIVM en ZonMw. Voor de programmaperiode van 2022-2025 heeft VWS 20 miljoen per jaar gevraagd, maar niet waarschijnlijk dat het demissionair kabinet dit goedgekeurd.

Rol RIVM

De coördinatie ligt nu bij het centrum G&M (5.1.2e 5.1.2e) maar is RIVM breed met de afdelingshoofden uit de verschillende domeinen (5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e) en met de kwartiermaker van regionaal werken (5.1.2e 5.1.2e). Het formele offerteverzoek zal half maart naar het RIVM worden verstuurd. Het concept offerteverzoek is al binnen. RIVM en ZonMw kunnen nu de offerte maken om op 1 april te starten. Er is intern binnen RIVM, met ZonMw en VWS/LNV overleg geweest over het budget voor dit jaar van 5.1.2b. Over het komende jaar zijn concrete afspraken gemaakt.

Achtergrond

Voor 2021 heeft VWS 5.1.2b er beschikking gesteld. De kamerbrief waarin het programma is uitgewerkt is ondertekend door bewindspersonen VWS en staat LNV op het punt om de kamerbrief te ondertekenen. De naam van het programma aangepast naar "gezonde en groene leefomgeving". Na ondertekening wordt de kamerbrief begin maart ter kennisgeving aan het NOVI gestuurd en medio maart richting de kamer.

De focus voor het programma komende jaar ligt op:

1. Het ontwikkelen van een gezamenlijk programma waarbij input van lokale, regionale en landelijke partijen wordt meegenomen maar ook de input vanuit bestaande programma's.
2. Opstellen en uitvoeren van communicatiestrategie om het draagvlak te vergroten voor het programma gezonde en groene leefomgeving bij de ministeries en lokale bestuurders. Daarnaast wordt gewerkt aan bekendheid van het programma gezonde en groene leefomgeving.
3. Een start te maken met twee actielijnen uit de kamerbrief namelijk een regionale kennisinfrastructuur en een landelijke portal

Samenwerking RIVM en ZonMw

Wordt gewerkt aan het programma 2021 en 2022. Bij het RIVM komt een programmamanager en ZonMw levert een secretaris. Er is een verdeling gemaakt in budgetten en VWS zoekt naar extra financiering. VWS gaf aan dat de regie bij RIVM komt. Dat gaf in 1e instantie wrevél bij ZonMw dit is opgelost door afspraak dat de programmamanager bij het RIVM wordt aangesteld en dat ZonMw de secretaris levert.

- RIVM krijgt waarschijnlijk een extra opdracht om een business case data-gedreven gezond ontwerpen van de leefomgeving te ontwikkelen om te laten zien hoe een betere verankering en weging van gezondheid en vergroening in toekomstige gebiedsontwikkeling vorm krijgt. Dit is nauw verbonden met de opbouw van de regionale kennisinfrastructuur en het programma regionaal werken.
- ZonMw krijgt opdracht om een aantal eigen kennis programma's op klimaat, microplastics en achterstandswijken uit te voeren.
- RIVM heeft een programma op onder andere klimaat maar heeft daar al budget voor vanuit VWS. RIVM levert kennis vanuit dit programma klimaat maar ook vanuit andere bestaande programma's, denk aan LEGO, de Green Deal, JZOJP, regiobeeld, infectieziektenbestrijding.

Bespreken met ZonMw:

² Het uitgangspunt voor het Programma Gezonde Groene Leefomgeving (PGGL) is de brief aan de TK Gezonde Groene Leefomgeving. De kamerbrief geeft uitvoering aan het kabinetsbeleid dat in de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024 en in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is vastgesteld. In de LNG en in de NOVI zijn ambities gesteld die betrekking hebben op een gezonde leefomgeving. Er is aangegeven dat er gewerkt wordt vanuit een Health in All Policies-benadering. Dit betekent dat gezondheidsvraagstukken vanuit een breed perspectief worden aangepakt domeinoverstijgend.

Taken moeten efficiënt verdeeld worden m.b.t. programma "gezonde en groene leefomgeving" (lees: niet perse vanuit het uitgangspunt dat alles gelijk verdeeld moet worden). Daar ligt nu een goed voorstel voor. **De interne afstemming bij een breed RIVM programma kost tijd en daar is dus ook budget voor nodig.**

Voor de programmaperiode van 2022-2025 heeft VWS 20 miljoen per jaar gevraagd, maar niet waarschijnlijk dat het demissionair kabinet dit goedgekeurd. **ZonMw en RIVM moeten samen optrekken richting VWS zowel nu als na de kabinetsformatie – peilen bij ZonMw of ze dit gezamenlijk willen bepleiten bij VWS en de nieuwe Bewindspersonen.**

Concept programma Klimaat en Gezondheid

Niet op de agenda maar Els kan het ter sprake brengen onder agendapunt 3.

Het programma is een voorfase op het daadwerkelijke onderzoeksprogramma van ZonMw (eerste ronde projecten die in 2021-2023). RIVM werkt voor VWS een onderzoeksprogramma klimaatverandering en gezondheidseffecten uit, waarvoor VWS beoogd vanaf 2022 1 miljoen per jaar beschikbaar te maken. Daarover wordt door volgend kabinet besluit genomen.

Het programma is gestoeld op de kennisagenda Klimaat en Gezondheid, opgesteld door de Universiteit Maastricht, Wageningen Universiteit & Research en het RIVM met 3 thema's uit de kennisagenda:

- Temperatuurgerelateerde gezondheidseffecten
- Allergieën
- Duurzame zorg

Momenteel heeft RIVM ingespeeld op de huidige ZonMw calls en zijn we betrokken bij 2 aanvragen (op thema's temperatuurgerelateerd en allergieën onderzoek). Daarbij is geen cofinanciering vereist.

Bespreken met ZonMw:

Belangrijk om elkaar bij die ontwikkelingen te betrekken en samen op te trekken³ m.b.t. de **financiering van deze onderzoeksprogramma VWS aan boord te houden en gezamenlijk overleg met VWS over de ontwikkelingen op thema klimaat te starten.**

4. Open Science beleid ZonMw en RIVM

Vanuit RIVM

Open Science als overkoepelende term voor:

- Open Acces (het openbaar, zonder betaling toegankelijk maken van onze rapporten en onze publicaties in wetenschappelijke tijdschriften) en
- FAIR Data (het (openbaar)toegankelijk maken van onze gegevens). De term FAIR staat voor findable, accessible, interoperable, and reusable en draagt bij aan het zo transparant mogelijk maken van de data waaronder ook scripts en modellen. Op dit gebied zijn 2 datastewards bij het RIVM werkzaam.

Het RIVM heeft het beleid: Open Tenzij, waarbij wordt gestreefd naar het zo veel mogelijk publiekelijk toegankelijk maken van wetenschappelijke publicaties, rapporten, data, modellen en andere relevante informatie. Echter het percentage open access publicaties bij het RIVM stukt en we worden nu ingehaald door de universiteiten dankzij de read and publish deals die de VSNU met de grote uitgevers heeft gesloten. RIVM is daar geen partij in. Om dit beleid te realiseren en stimuleren is binnen het RIVM o.a. gestart met het project 'Open Science'.

Het RIVM wil waar mogelijk;

- Open access – rapporten e.a toegankelijk maken van onze publicaties, data;

³ RIVM en ZonMw spreken elkaar regelmatig, o.a. over het programma 'klimaat & gezondheid' van IenW/RWS, PBL, ZonMw en RIVM. Waarbij de aanleiding vanuit IenW kwam, vanwege een verzoek aan PBL om een aantal varianten uit te werken voor een monitoring van klimaatrisico's.

- Open (meta-)data – data/infrastructuur. Hierbij zal per dataset afgewogen moeten worden of deze geopenbaard kan worden (privacy, legal). Wanneer alleen de algemene omschrijving van de dataset gepubliceerd kan worden (metadata) zal ook een proces ingericht moeten worden hoe een instituut met verzoeken om uitgifte van de data wil, kan en moet omgaan.
- Community – het lerend vermogen en bewustwording creëren binnen de organisatie/netwerk m.b.t. publicaties/data

Vanuit ZonMw

ZonMw bevordert openheid in kennis- en innovatiecommunities om de maatschappelijke opbrengsten van hun werk te optimaliseren. Met Open Science wordt wetenschap toegankelijk gemaakt voor wetenschappers, de maatschappij en de economie. Samenwerken en kennis uitwisselen staan hierbij centraal. Het doel is om de kwaliteit en impact van wetenschappelijk onderzoek te vergroten. Open Access beleid bij ZonMw:

- Position paper 'Ruimte voor ieders talent'
- DORA declaration of research assessment: eerlijker beoordeling van onderzoek(ers)
- Position paper 'Ruimte voor ieders talent' opgesteld door VSNU, NFU, KNAW, NWO en ZonMw om het werk van wetenschappelijke medewerkers breder te erkennen en waarderen. Minder nadruk op aantallen publicaties, meer nadruk op de andere domeinen waarbinnen de wetenschapper werkzaam is, zoals onderwijs en impact. Deze bredere vorm van erkennen en waarderen past beter bij de huidige kerntaken van de kennis- en onderwijsinstellingen en bij wat de samenleving van hen vraagt.
- Plan S: vanaf 2021 alle publicaties open en gratis beschikbaar voor wetenschap & maatschappij. ZonMw stimuleert *gouden* open route (5000€/project). **Input RIVM:** gouden open route goed initiatief. Maar hoe zorgt ZonMw dat dit aansluit op bovenstaand 'Ruimte voor ieders talent'?
  - EPMC: Europe PubMedCentral, wereldwijd bereikbaar archief van publicaties (*groene* route)
- *FAIR data en data management (zie bijlage 4.2)*
  - Virus Outbreak Data Network (VODAN) (zie ook bijlage 2.1) & FAIR datadiensten in het COVID-programma
- *Reflectie op de wetenschap (zie bijlage 4.3)*

Bespreken met ZonMw:

- Wat kunnen we leren van open science beleid van ZonMw?
- Open science kost geld en de vraag aan ZonMw is hoe wordt dit verdisconteerd in de calls? Uitdaging/ knelpunt: ZonMw heeft als financier een belangrijke rol in het aanjagen van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van Open Science, maar kan dit niet alleen. Een *knelpunt* is de implementatie: hoe kunnen funders en onderzoeksinstituten bijvoorbeeld de functie van datasteward duurzaam inbedden, erkennen en waarderen.
- Casussen/best practices om te leren. Onder meer Covid-19 ZonMw project laat zien dat onderzoekers bij het RIVM extra gemotiveerd zijn omdat door een funder gevraagd wordt om meer FAIR te zijn. Expliciete ondersteuning hierbij is fundamenteel om medewerkers ervaring op te laten doen met het FAIR proces. Hierbij is het van belang dat we het tempo afstemmen op de mogelijkheden die er al zijn.

5. Overige agendapunten

a) RIVM als subsidieaanvrager

ZONMW financiert onderzoeks- en uitvoeringsprogramma's (zonder onderzoek en daardoor gericht op korte termijn). Het ZONMW heeft 2 financiers:

- VWS
- NWO (sinds ZonMw en NWO optrekken in het kader van Missiegedreven innovatie en Topsector Life Science & Health gelden voor de calls die hieronder vallen de NWO spelregels)

➤ **Issue voor RIVM uur tarief**

Het RIVM ontvangt in de 2^e fase (van een 2-fasen project) niet het volledige uurtarief. Er wordt door ZonMw tot een maximum van slechts 60 euro per uur (ongeacht de tariefgroep) vergoed.

Achtergrond

IRAS (hoofdaanvrager) en o.a. RIVM hebben een aanvraag ingediend voor het create2solve project. In de eerste fase kregen maximaal 3 consortia financiering voor verkennend onderzoek. Voor de 1^e fase van deze call heeft het RIVM wel het volledige uurtarief kunnen declareren (wel 10% in kind). Deze 3 consortia mogen daarna een voorstel indienen voor de 2^e fase. Het consortium werd uiteindelijk het enige consortium in fase 1 en 'stroomde' vervolgens door naar de volgende ronde fase 2.

Ongeveer een week voor de deadline van fase 2 ontving de hoofdaanvrager IRAS het begrotingsformulier, waaruit bleek dat tot een maximum van slechts 60 euro per uur (ongeacht de tariefgroep) werd vergoed. Er wordt verwezen naar de algemene subsidievoorwaarden van 2013.

Het is lastig voor het RIVM welke subsidievoorwaarden gelden. Voor het microplastics bijvoorbeeld het project Momentum, wat in juni zal starten, krijgt het RIVM wel het volledige uurtarief vergoed.

Bespreken met ZonMw:

- **waarom wordt niet in alle gevallen het volledige uurtarief vergoed** (maximum van 60 euro p/u is voor het RIVM maar ook voor de universiteiten te laag)?

-verzoek aan ZonMw om **in 2-fasen projecten aan het begin al duidelijkheid te verschaffen over de uurtarieven van zowel fase 1 en fase 2** (het kan niet zo zijn dat als partijen meedoen met 2-fasen project dat blijkt dat bij fase 2 de subsidievoorwaarden anders zijn. het wordt dan ook lastig na verkennende fase 1 om bij fase 2 af te haken).

➤ **Issue voor RIVM subsidierondes Kennis en Innovatie Convenant**

In het kader van het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid (MTIB) gezondheid en zorg zijn 1 centrale missie en vier specifieke missies opgesteld. De vier missies dragen bij aan de centrale missie via veranderingen van de leefomgeving, meer zorg op de juiste plek aanbieden en betere perspectieven voor mensen met chronische ziekten en dementie.

RIVM participeerde voorheen in het ZONMw programma dementie. Echter sinds de recente call Leven met Dementie onder NWO (in het kader van het MTIB) kan het RIVM geen hoofd- of medeaanvrager meer zijn. ZonMw heeft bevestigd dat in de NWO KIC calls (die voorheen onder ZonMw vielen) het RIVM alleen *in mind of in kind* kan participeren.

Bespreken met ZonMw:

- Hoe kijkt ZOnMw hier tegenaan ?
- **Hoe te voorkomen dat alle calls die onder de NWO KIC vallen (in wezen alle MTIB gezondheid en zorg) de spelregels van NWO gaan vallen, waardoor het RIVM niet meer kan participeren.**

b. Uitwisseling m.b.t. themateam missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid

5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e zijn beiden lid van het themateam. 5.1.2e wilde dit punt agenderen.

Eerder is in de evaluatie met 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e door het RIVM aangegeven dat de vergaderduur van het themateam korter kan (ipv 2,5 uur), het kernteam waarin de voorbereidingen plaats zouden moeten vinden voor het themateam ook daadwerkelijk moet leiden dat het themateam niet overvallen moet worden met stukken last minute.

Bespreken met ZonMw:

- Gezamenlijk optrekken richting het themateam en onderwerpen die er toedoen op de agenda krijgen.

6. Volgend overleg

Er spelen veel zaken en ZonMw heeft voorgesteld om voor de zomer en in het najaar een bestuurlijk overleg te plannen. En in 2022 weer 2 reguliere bestuurlijk overleggen in te plannen.

Overige samenwerking (als achtergrond)

Memorabel programma

Betreft een door ZonMw gefinancierd cohort consortium: Netherlands Consortium of Dementia Cohorts (NCDC), waarin het RIVM samenwerkt met AUMC over de bijdrage van leefstijl aan cognitieve achteruitgang. Tevens is het RIVM verantwoordelijk voor het schatten van de public health impact en het communicatie werkpakket. Dit NCDC project is gefinancierd uit het Memorabel-1 programma, en inmiddels is het vervolg daarop (Memorabel-2) gestart.

ZonMw is bezig met de vormgeving van een onderzoeksprogramma op het gebied van dementie, als onderdeel van de Nationale Dementiestrategie. In het kader van de Nieuwe Dementiestrategie zullen structurele onderzoekssamenwerkingen worden geïnitieerd. Binnen het onderzoeksprogramma worden 4 thema's voorzien:

- Fundamenteel Onderzoek
- Diagnostiek
- Risicoreductie
- Veelbelovende technologische ontwikkelingen

Opmerking evt onder aandacht van ZonMw brengen: doordat het door VWS bij ZonMw is belegd, krijgt het RIVM vanuit PG geen onderzoeksvragen op dit thema, maar worden we doorverwezen naar de ZonMw call. Dit betekent dat het belangrijk is dat het RIVM kan participeren en volledig uurtarief kan ontvangen.